

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Ishaja vsak četrtek pop.; v slučaju prasnika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.900

DRŽAVNO TOŽILSTVO V LJUBLJANI

Došlo 18. VI. 1931

Ob jubileju

Leonove delavske okrožnice

(Referat tovariša dr. P. Angelika Tomina na občnem zboru Jugoslovanske strokovne zveze dne 31. maja 1931.)

Odkod socialno vprašanje? Socialno vprašanje je tako staro kakor človeštvo. Res je sicer, da bi človek moral delati tudi v raj, toda to delo ni bilo težko in mučno, ampak prijetno in bolj v zabavo. Ko pa sta prva dva človeka grešila, tedaj je Gospod govoril Adamu: »Prokleta bodi zemlja v tvojem delu, v trudu se boš od nje živel vse dni svojega življenja. V potu svojega obraza boš užival kruh, dokler se ne povrneš v zemljo iz katere si vzet.« Delo, ki so ga prej človeške železne sile igranje zmogle, ki je bilo človeku v zabavo in razvedrilo je zdaj postalo človeku breme, trpljenje in muka, pogosto tako velika in tako bridka, da ji podleže in omaga.

Kaj čuda če skušajo, so in bodo skušali v takem položaju ne le poedinci, marveč tudi celi stanovi, sloji in narodi, dobiti v svojo oblast čim več zemlje in njenih dobrin, potrebno in neizogibno, zoperno težko in mučno delo pa preveliti na svoje sobrate. Od tedaj se je začela v človeškem rodu borba, začelo se je socialno vprašanje, ki je bistvu vedno enako, ki se tudi v različnih oblikah sicer vendar vedno enako kaže: brezmejni pohlep po imetju in brezobzirno usuznjevanje lastnih bratov, ki naj s krvavimi žulji množe obilico premoženja nekaterikov.

Delo cerkve

Ta boj je trajal pred Kristusom in trajal po Kristusu. Vendar je razločen. Pred Kristusom je bilo samo po sebi umevno, da močnejši, ki si je prisvojil vire in sredstva bogastva, brez vsakega ozira, kakor samo na svojo lastno korist vlada slabejšega in uživa sadove njegovega dela. Sele Kristus je prinesel na svet načelo ljubezni in enakosti vseh ljudi. Vsi ljudje so bratje in sestre med seboj, vsem pripadajo dobrine tega sveta. Dejstvo pa je, da se dandanes v rokah maloštevilnih ljudi kopiči bogastvo, množica pa trpi revščino, kakor to ugotavlja pravilno papež Leon XIII. (2)

Katoliška cerkev je vršila in izvajala nauke Kristusove od početka do danes. Drugače nekdanj, drugače dandanes. V prvi dobi krščanstva, ko Kristusova načela vsled malega števila kristjanov še niso imela in tudi niso mogla imeti vpliva na gospodarsko življenje je ona vplivala le na gospodarje in na delokrog v svojem lastnem gospodarstvu

V drugi dobi v srednjem veku tega velikanskega prepada ni bilo. Kapitalizma v današnje pomenu besede še niso poznali. Izvrstno urejeno cehovstvo in splošno mnogo večji vpliv vere je tedaj na eni strani dal priliko vsakemu, da pride z delom do poštenega kruha, na drugi strani pa sta ta dva činitelja zabranjevala brezmejni pohlep in neomejeno dobičkalnost. Število res ubogih in potrebnih podpore je bilo zato v primeri z današnjimi nizko. Veliko je bilo, če je prišlo na sto ljudi deset do petnajst res ubogih. Dandanes pa je to obratno. Namesto prilično uravnovesenega blagostanja vseh je nastopil prepad med maloštevilnimi bogatini in nepregledno množico siromakov, katere je sodobni družabni red, ali bolje rečeno nered, razdelil. Med tem je, ko so v srednjem veku države kratkoma cerkvene postavle v tem oziru prevzele kot državnoobvezne, je dandanes cerkev navezana le na to, da potom svojih članov — vernikov vpliva na zakonodajo države. Ta namen imajo okrožnice papežev zadnjih desetletij, zlasti delavska okrožnica Leona XIII.

Marsikaj je narobe...

Ni treba biti sociolog, le zdrave pameti je treba, da človek vidi, koliko stvari je narobe v sodobnem družabnem redu. Nekateri delajo po deset do dvanajst ur dnevno in imajo komaj najpotrebnejše in večkrat tudi tega ne, kar bi potrebovali zase in za svojo družino, drugi ne delajo skoro nič in uživajo kljub temu največje razkošje.

Stotisoči so brezposelni in nimajo kaj delati, ker dela manjka, tisoči pa morajo delati celo ob nedeljah in praznikih, ker imajo dela preveč...

Mnogi se branijo otrok, ker jih nimajo s čim preživeti. Mnogi pa se jih branijo, ker to ni dovolj komudno, akoravno bi jih lahko preživeli deset in še več. Pravijo, da peša vera pri delavcih, ne pomislijo pa, koliko od njih leto in dan ali po več mesecev nima prilike, da bi le enkrat prisostvovali sv. maši in pridigli ali se udeležili sv. zakramentov itd., itd.

Leon XIII. o delu in imetju

Kratko in lapidarno pravi: Prav tako pripadajo naravne dobrine in darovi božje milosti skupno in brez razlike vesoljnemu človeškemu rodu (41). Na splošno so torej vse dobrine sveta, ki tvorijo temelj prepira med človeškimi otroci, skupna last vseh ljudi. Toda vprašanje nastane, kako jih razdeliti? Tudi na to odgovarja papež s tem, da poudarja pravice, ki izvirajo iz dela. Delo je temelj zasebne lastnine. »Resnično lahko trdim«, pravi papež, »da vsa osnova oskrbovanja življenja in kulture temelji v delu. (15) One stvari namreč, ki so potrebne, da si ohranimo življenje in zlasti, da ga spopolnimo, nam sicer rodi zemlja z veliko darežljivostjo, vendar bi ne mogla roditi sama iz sebe, brez človeškega obdelovanja in skrbi. (16) Kakor učinki slede vzroku, od katerega so povzročeni, tako je pravično, da sad dela spada tistim, ki so delali. (17) Najizvestnejša resnica je, da bogastvo držav ne pride od drugod, kakor od dela delavcev (53.) Papež s temi besedami prav za prav ne pove nič novega, ponavlja le staro resnico, izrečeno v raj prvim starišem človeškega rodu: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si vzet.« Enako splošna je postava dela, kakor je splošna postava smrti.

Leon XIII. o brezdelnih dohodkih in oduštvu

Povsem naravno sledi iz tega obsodba vseh brezdelnih dohodkov, med katere na prvo mesto spada oduštvu. Pod pojmom oduštva je katoliška cerkev od nekdanj umevala prilastitev krivične nadvrednosti s pomočjo posojila. Borili so se proti oduštvu sv. očetje, oblastniki in cerkev s svojo zakonodajo. Sv. Avgustin pravi: Če si dal denar človeku na obresti, to je, če si posodil svoj denar tako, da nekaj več pričakuješ, da boš prejel, kakor si dal, tedaj si oderuh in v tem graje vreden, ne hvale. »Denar po svoji naravi«, tako pravi Joner Duns Skot, »ne prinaša nobenega sadu, kakor nekatere druge stvari, ki same rodijo: nekaj sad prihaja od denarja le od tujega dela tistega, ki denar uporablja. To delo pa ni od tistega, ki je denar posodil« itd.

To ni bila miselnost samo posameznikov, ampak vesoljne katoliške cerkve. Po nauku vseh kanonističnih pisateljev, je delo proizvajalec vseh dobrin, ono, ne lastnina, tvori vse vrednote, in delavcu zato tudi pritiče iznos njegovega adela.

Cerkovno pravo je že v 4. stol. prepovedalo klerikom pod težko kaznijo izvrševati obrestovanje. Drugi in tretji lateranski cerkveni zbor je obsodil v splošnem ropanje oderuhov, to je tistih, ki jemljejo obresti. Peti lateranski cerkveni zbor je obnovil prejšnje prepovedi jemanja obresti in označuje kot bistvo oderuštva dejstvo, da se skuša iz rabe same na sebi nerodovitne stvari brez dela in truda pridobivati korist in dobiček.

Ko sliši ali bere človek o teh jasnih določbah katoliške cerkve se nehote vpraša: Kako je mogla cerkev odstopiti od svojega nauka? Ali nazadnje tudi ona dela kompromise? Ne. Ni jih delala in jih nikdar ne bo. Komur je znana zgodovina gospodarstva, ve tudi, da so ravno vsled te prepovedi jemanja obresti, prišli vsi denarni zavodi v roke judov in podobnih ljudskih pijavk. Zahtevali so 60—100—300% obresti. Jasno je, da so na tej podlagi nešteti propadli in zgubili vse svoje premoženje. Nastopil je tedaj franciškan bl. Bernardin Felterochi ter je zagovarjal obresti. Seveda le malenkostne, v kolikor so bile potrebne za vzdrževanje posojilnic, za plačo uradništva i. t. d. Tudi njega so prijemale, češ, da zagovarja oderuštvo in brezdnele dohodke. Rekel je: Med dvema zli, je boljše izbrati manjše zlo. Denar je res sam na sebi usodoviten, toda jemanje obresti postane oderuštvo šele tedaj, če ima človek namen, s tem sam sebe obogatiti. Pri naših posojilnicah se jim jemljejo le za pokritje stroškov in vsak prebitek se razdeli ubogim. In v resnici so tedanje posojilnice tako delale. Deloma so obresti vračale revnejšim dolžnikom, deloma so dajale dote revnim dekletom, ter jim tako omogočile možitev i. t. d.

Seveda tega lepega pojmovanja obresti najdemo dandanes le malo, zato je razumljivo, da eden ali drugi v naglici izreče besedo, da je katoliška cerkev od svojega nauka odstopila, kar pa ni res. Če bi cerkev vztrajala znova na stališču, ki je vladalo pred bl. Bernardinom Felterskim, bi se ponovila zgodovina in znova bi bilo treba dovoliti obrestovanje, kakor ga je umeval on. Ako pa mnogi katoličani obrestovanja ne umevajo tako, kakor ga je umeval bl. Bernardin Felterochi, je pri tem cerkev prav toliko kriva, kakor še dandanes mnogi katoličani, ob nedeljah ne hodijo k maši, ne spolnjujejo 10 božjih zapovedi i. t. d. Kristus nam je napovedal, da bo med pšenico vedno vsejana tudi ljujlika.

Leon XIII. v družini. Narava sama vsakega človeka bolj nagiba k družinskemu življenju. Vsakdo ima torej pravico postaviti si družino in tudi pravico do plače, ki je potrebna za dostojno vzdrževanje družine. Pravijo sicer nekateri, da bi podjetja morala propasti, če bi hotela plačevati družinske plače. Res je, posamezna podjetja, ki morda tega ne zmogla vselej. Toda tem se da pomagati. Ustanovi se naj pač tozadevno kolektivno gospodarstvo, da bo mogoče plačevati delavcem tudi družinske plače. Nihče naj se ne boji te besede, češ, da je morda boljševidka. Saj kolektivno gospodarstvo pri nas že zdavnaj imamo. Karteli, ringi (na Nemškem) trusti, kožneri (v Ameriki in na Angleškem) ali sindikati v Franciji so kolektivna gospodarstva v to svrhu, da se pobija vse tekmece, omogoči vsaka konkurenca in ustvari monopol na dobiček. Ali ne bi bilo možno, da bi se taki karteli ali trusti s pomočjo socialne zakonodaje, potrudili tudi in dajali delavcem družinske plače v smislu Leona XIII?

Leon XIII. in organizacije. Seveda je razumljivo, da ti in podobni socialni zakoni, ne bodo prišli sami od sebe. Treba je zanje borbe. Zato zahteva papež, naj se vsi delavci organizirajo. Delavske organizacije naj bi na eni strani primerno

DELAVSKI TABORI

21. junija pri Sv. Barbari pri Prevaljahi

5. julija

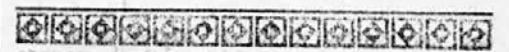
v Ovsišah pri Podnartu

12. julija

pri Sv. Jederti nad Laškem

*

Po sv. maši ob pol desetih govorita tov. Rozman Juško in tov. Langus Joža

krajem in časovnim dobam določevala zahteve delavcev in organizacije naj bi jim to s svojo močjo tudi izbojevale (70, 76). Pravi katoličan papeža poslušaj. Tudi delavca. Vsak kdor čuti s papežem, kdor čuti s pravico, kdor čuti z delavcem mora delavsko organizacijo podpirati in biti njen apostol med sodelavci. Le v organizaciji je moč in zmaga krščanskih, delavskih načel!

Delovni čas

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal naredbo, kako je tolmačiti nekatere paragrafe zakona o zaščiti delavcev, ki obsegajo določila o nadurnem delu. Naredba se glasi: Paragraf 10. zakona o zaščiti delavcev predvideva, da morajo podjetniki plačati vsako nadurno delo najmanj za 50% višje od normalnega.

Citirani zakon določa v § 6., da je mogoče podaljšanje delovnega časa le v tem slučaju, če glasuje za to štiri petine delavstva dotičnega podjetja v tajnem glasovanju.

Paragraf 8. tega zakona pa predvideva slučaje, v katerih se more delovni čas podaljšati izjemoma le na prošnjo delodajalca. Točka 1., 5. in 6. § 8. predvideva, da se mora nadurno delo plačevati s 50% poviškom, dočim ne predvidevajo tega plačevanja ostale točke.

Državne oblasti so pa smatrale besedo »vsako«, da se mora plačevati 50% povišek tudi za podaljšanje delovnega časa na podlagi 2., 3., 4., 7. in 8. točke § 8.

Zaradi tega odloča minister za socialno politiko, da se mora smatrati kot nadurno delo le podaljšanje delovnega časa v smislu točke 1., 5. in 6. § 8. zakona o zaščiti delavcev, nikakor pa ne podaljšanje delovnega časa v smislu 2., 3., 4., 7. in 8. točke tega zakona.

Krščanstvo zahteva tudi krščansko življenje

Pred kratkim je vprašal misijonar dr. E. Stanley Jones Mahatma Gandhija, katera pot bi bila po njegovem mnenju najboljša, da bi bili tudi nekristjani trajno pridobljeni za krščanstvo.

Gandhi je za trenutek pomislil in odgovoril:

Prvič bi svetoval, da začnete vsi kristjani tako živeti, kakor je živel Kristus.

Drugič bi svetoval, da prenesete kristjani svojo vero v dejanje v polnem obsegu. Pri tem pa ne smete delati besedam Kristusa nasilje, ne smete svoje vere niti oslabiti niti izpremeniti.

Tretjič predlagam, da daste poudarek na ljubezen. Kajti ljubezen je središče in duša vsega krščanstva.

Četrtič bi Vam svetoval, da študirate nekrščansko verzstvo in njegovo kulturo z večjim razumevanjem in z večjim čustvovanjem, da boste mogli spoznati dobro, ki je v njem in da boste drugače misleče ocenjevali z večjo ljubeznijo.

naše skupine. Ob 9 se zberemo pri križu ob papirnici z godbo, kjer bo sprejem tov. kovinarjev iz Guštajna in drugih, ki se bodo udeležili našega tabora. Sv. mašo in pridigo bo daroval gosp. profesor Bogovič iz Maribora. Po sv. maši je takoj zborovanje, katerega vodi tov. Mikeln iz Celja. Govornika sta tov. Rozman in tov. Langus. Po končanem zborovanju odidemo skupno z godbo na faro v gostilno Korotan, kjer je obed. Popoldne ob 3 je kratek nagovor, potem vprizorijo guštajnski tovariši igralci igro »Damjan Vašek« (ali dva svetovna nazora), drama v štirih dejanjih, med odmori igra godba.

Tovariši in tovarišice! Udeležite se polnoštevilno tabora, da pokažemo, da se naše vrste krepje in da smo dovolj dorasli, da moremo v zvezi z drugimi tovariši odločno zahtevati, da se vse gospodarsko in družabno življenje preuredi na podlagi pravice in ljubezni.

Krekova mladina

Jesenice. Naša družina priredi skupno s strokovno skupino v nedeljo dne 28. junija t. l. ob 8 zvečer v mali dvorani KPD družabni večer. Večer je namenjen predvsem naši koloniji v Mrtuljku od 12. julija do 2. avgusta t. l. Spored bo sledeči: Naš krog (organizacije). Na delo za tabor v Ovisih in pa za kolonijo v Mrtuljku. Filmsko predavanje. Predavanje bo gotovo posebno dobro izpadlo vsled novega projekcijskega aparata Bolex, katerega dobimo od Centrale.

Sestanek naj pokaže, da hočemo živeti in da živimo! Vsak naj pride: Krekovec, Krekovka, člani JSZ in vsi naši prijatelji! Prijeljite še otroke seboj!

Na delo za našo kolonijo!

Jesenice. Izlet na Golico 14. junija t. l., katerega je organizirala naša družina, je v prav dobrem razpoloženju in zadovoljivi udeležbi potekel. Prišli so tudi borci iz Ljubljane, — no malo jih je bilo, nekaj je pa le! Šli smo čez Savske jame in skozi po grebenu Golice do Kadilnikove koče. Tam smo se fotografirali in malo odteščali. Vreme je bilo se precej ugodno. Opazovali smo skozi daljnogled našo Koroško in grebene Julijskih Alp. Zvečer smo šli v KPD in smo se tam pogovorili, kako bomo uspešno agitirali in poslali čimveč naših jeseniških slabotnih otrok na kolonijo v Mrtuljek. **Upamo, da ne bo brez uspeha!** Pripomnimo, da so jeseniški matrikulirani kristjani dejali, če bi šli že zvečer, da bi se nam tudi oni pridružili. Tega pa nismo hoteli in tudi ne smemo storiti! Proti večeru smo prišli domov, vsak več ali manj ožgan od solca, vesel in dobro razpoložen in s sklepom v srcu: Se bomo šli!

Slovenski evharistični kongres v Franciji

Prav za prav je bil ta kongres mednarodni, v glavnem francoski, nemški, poljski, italijanski in slovenski, v malem pa kongres do mala vseh narodov sveta. Zamišljen kot evharističen kongres dekanije Aumetz, kjer je hkrati sedež Jugoslovanske katoliške misije in središče naših kolonij v lorenškem železornem ozemlju, je po svojem obsegu in sijaju daleč presegal vse tovrstne prireditve.

Velike priprave

Odbor 80 mož, ki so sijajno izvršili svojo nalogo, je pripravil kongres polne štiri mesece. Dasi so sodelovale pri okrašenju ulic, po katerih se je pomikala slovesna procesija, vse župnije aumeške dekanije, je vendar izgotovila samo aumeška 500 umetnih rož, ki so bile porabljene izključno za okrasitev javnih potov, dočim so okrasili zasebna poslopja njihovi lastniki sami. 1000 velikih zastav je bilo za kongres na novo sešitih, spet samo za okras javnih potov. Ponosni sprevod se je pomikal pod vodstvom eksceleče Pelta, škofa v Metz, pod 16 velikimi slavoloki, ki so bili deloma cele stavbe, ponoči s plinom in električno sijajno razsvetljene.

Slovensci in kongres

Slovensci smo postavili svoj poseben slavolok. Ravno tako smo okrasili del poti, po kateri je šla procesija, in postavili na njej 71 šestmeterskih drog, zavrtih v vence in kronanah s po trimeterskimi zastavami. Posebno velika jugoslovanska trobojnica je vihrala iz 15 m visokega droga v parku naše čitalnice.

Pa tudi sicer smo se odlikovali v pripravah za kongres. Predvsem naše žene s svojimi občudovanimi rožami. Nadalje je treba omeniti Davida Sirka, mizarja, ki je požrtvovalno in brezplačno vodil vsa dela pri izgotovitvi in postavljanju našega slavoloka. Celo na gledališkem odru je prišel kongres do veljave. V četrtem dejanju Domna, ki smo ga med tem uprizorili, smo namreč prekrstili slovenski prejni večer v večer rož za evharistični kongres. Zadnje dni so pustili nekateri naši delavci svoje žihle, da so pomagali pripraviti Jezusu čim bolj veličasten sprevod skozi aumeške ulice. Posebno pa se je vse čudilo lepemu petju našega zbora.

Slovenski misijoni

Najlepša priprava na slovenski kongres sta bila pač oba misijona v Aumetzu in Tuequegnieux, ki jih je vodil mladi jezuit pater Vrtovec, svojčas oficir-aviatik, sedaj pa ravno tako navdušen bореc in oficir v Kristusovi armadi. Oba misijona sta lepo uspela.

Slovensko zborovanje

Neposredno pred procesijo na binokotni ponedeljek smo imeli Slovenci v našem slovenskem parku svoje posebno zborovanje.

Glavna govornika na tem slovenskem zborovanju sta bila rudniški uradnik v Manciulles Poharec in pater Vrtovec iz Tronchiennes v Belgiji.

Poharčev govor je imel tudi takojšen praktični uspeh. Na njegov predlog so namreč zborovalci soglasno sklenili, da se ima takoj organizirati

JIKA — Jugoslovanska izseljeniška katoliška akcija

ki naj skrbi, kako bi naši izseljenci delavci čim bolj spoznali in čim bolj vzljubili Jezusa Kristusa in njegov nauk.

Odbor JIKA

V predlagani odbor, ki sestoji iz naših najboljših rudarjev, so bili takoj soglasno izvoljeni: oba bivša predsednika Slovenskega delavskega društva Šepec in Zaleten, pevovodja Biščak, Vezenišek, Rutar in Levartova. Če se mu bo zdelo potrebno, je bil izvoljeni odbor pooblaščen, da si sam privzame še novih odbornikov. Hkrati mu je bilo naročeno, da organizira poseben

Svet JIKA

v katerem bodo zastopniki vseh naših kolonij, zaenkrat pred vsem onih aumeške skupine. Ti zastopniki se bodo sešli vsaj po enkrat na leto in razpravljali vsakokrat o najvažnejših vprašanjih, ki spadajo v področje tako organizirane katoliške akcije, dočim bo vodil tekoče posle stalni odbor. Ta svet je vrhovna

Viktor Zakrajšek:

V Vatikan

(Romarski spomini.)

Kaj pa Slovenci?, me boste vprašali. Javno v Trstu nismo slišali slovenske besede. A ko smo hodili po mestu in govorili med sabo, nas je marsikdo čudno pogledal. Na obrazu sem razbral, kako je vesel, da sliši slovensko govoro. Na obeh sem mu bral, kako rad bi tudi on spregovoril, pa se ni upal. Naj navedem par primerov. Ko so se odprle cerkve, smo vstopili k sv. Antonu Novemu, da opravimo sv. mašo. Zakristan je za silo govoril slovenščino. Stregel mu je neki star mož, ki ga je zakristan poklical iz cerkve. Obgovarjal sem ga slovensko, pa je v vidni zadržki klatil neko nemščino. Ko sem po sv. maši molil običajno »Zdrava Marija«, mi je pa prav lepo odgovarjal »Sveta Marija«. Po sv. maši je takoj izginil, da nisem mogel nič več spregovoriti z njim...

Pridemo v pristanišče. V neki čudni italijanski nemščini nam prične krepek mornar ponujati svoj motorni čoln. Nekaj časa ga gledam, a vsaka poteza na njem mi je pričala, da je pristna slovenska korenina, in spregovorim:

»Stričko, slovensko se pogovorimo, pa se bomo peljali.« »Pa dobro,« je v vidni, veseli zadržki odgovoril in kmalu je brzel njegov čoln z nami po morsk gladini. Ko smo odhajali, nam je v slovo zaklical: »Živeli naši!« »Ali boste še kdaj naši?« mi je obviselo v zavesti, ko je vlak drdral proti Soči in tja naprej v Furlanijo. Slonel sem na oknu in užival krasoto morske obali. Moje misli so pa ostale pri našem ubogem ljudstvu, ki se mora bati lastnega glasu in zapirati slovensko govoro med štiri stene. V zavesti, da je ljudstvo, ki biva tod, slovensko, sem zaklical možaku, ki je vezal trto: »Bog daj srečo, očel!« Sklonjena postava se je hitro vzravala in trudna roka je zamahnila, kot da bi hotela ujeti slovensko besedo, ki je izginila v ropotanju bržečega vlaka. — »Dober dan, mamca!« sem v naglici pozdravil ženo, kateri je vlak prekrizal cesto. Še sem ujel njen veseli »Bog daj!« a zadnji pozdrav so si dali maha joči robovi. Pa že je drdral naš vlak preko Soče, ki je mirno tekla pod nami. — »Kdaj boš spoznala nalogo, ki ti jo je naročil pesnik-prerok?« — sem jo hotel vprašati, a vlak je drdral naprej in Soča je tekla mirno dalje, pa tudi

oblast Jugoslovanske izseljeniške katoliške akcije in mu mora dati odbor na vsakoletnem sestanku odgovor o svojem delu.

Izseljeniška spomenica

Med drugim so naročili zborovalci novo izvoljenemu odboru, naj poleg načrta za svoje versko apostolsko delo med izseljenci čim prej izdelata, najboljše skupno z našimi društvi, čim bolj pregledno, točno in izčrpno spomenico, v kateri bodo našete vse naše izseljeniške zahteve, prošnje in nasveti. To spomenico naj izroči potem pristojnim oblastem, kakor tudi morda naši javnosti.

Zaključek zborovanja

Ker se je za procesijo določena ura tako naglo približala, je gospod župnik Kastelic zaključil uspelo zborovanje s toplo zahvalo gospodom govornikom in udeležencem. Posebno navdušeno pa je pozdravil novi odbor JIKA, češ, da pričakuje od njega zelo veliko v korist našega jugoslovanskega izseljenišva.

Ne smemo pozabiti, da je pozdravil zborovalce v imenu Slovenskega delavskega društva predsednik Andrej Pišlar, jim želel dobrodošlico in obilo uspeha pri njihovem delu, in da se je udeležil zborovanja tudi gospod Anton Hafner, slovenski izseljeniški duhovnik v Merlebachu.

8000 kongresistov — moč

Evharistični kongres je trajal oba binokotna praznična dneva, udeležilo pa se je samo sklepne procesije več kakor 8000 mož, katerim je bil kongres pred vsem namenjen, nevtševši tisočev žena, dočim so imeli otroci svojo procesijo in svoje slovesnosti že prejšnji dan. Društvenih zastav smo našteali v sprevodu nekaj čez 60, med katerimi sta bili dve tudi slovenski. Ostala naša društva še nimajo zastav, dočim si oddaljnejših društev zaradi težkih časov, ki jih preživlja danes naše izseljenišvo, nismo upali vabiti.

Kršč. internacionala in konferenca medn. UD

Predsedstvo mednarod. zveze krščanskih strokovnih organizacij je imelo dne 13. maja t. l. sejo v Rimu. Na tej seji se je v glavnem obravnaval material, ki bo na dnevnem redu na konferenci mednarodnega urada dela v Ženevi in o katerem je bilo govora v zadnji »Del. Pravici«.

Predsedstvo je prišlo do sledečih zaključkov:

1.) **Revizija konvencije o nočnem delu žensk.** Predsedstvo obžaluje, da predlagajo nekatere vlade revizijo te konvencije v tem smislu, da ne bo prišela ta revizija nikakega zboljšanja. Četudi ostane večina vlad po svojih odgovorih, ki so jih poslale mednarodnemu uradu dela, pri temeljnih principih že sklenjenega dogovora, si vendar usoja predsedstvo opozoriti na to okolnost, da predstavlja sedanj dogovor le minimum zaščitnih odredb. Zaradi tega bi bila potrebna nadaljnja zboljšanja, zlasti pa da bi se razdobje nočnega časa zvišalo.

2.) **Delovni čas v premogokopih.** To zadevo je obravnavala konferenca že lansko leto, vendar pa ni prišla do nikakega zaključka. Predsedstvo pričakuje od delegatov, da se bodo zavedali svoje odgovornosti in da bodo zastavili vse svoje sile, da pride do dogovora, ki bo ugodil upravičenim zahtevam rudarjev, ki bo zlasti določil na nedvoumen način delovni čas v premogokopih.

3.) **Vprašanje zaposlitve nedoraslih** v neindustrijskih obratih tvori nujno dopolnilo zaščitnih odredb, ki vsebujejo, s katerim letom se smejo otroci pripustiti na delo v industriji, poljedelstvu in pomorstvu.

Predsedstvo je mnenja, da mora obsegati mednarodni dogovor tudi določila o zaposlitvi otrok v pisarnah, trgovinah in v prometu. Pri tem ne bi smela iti starostna meja izpod že sedaj določenih let, zlasti ker je že v vseh državah razširjen šolski pouk do končnega 14. leta.

Predsedstvo apelira na vse delegate in tehnične svetovalce, tako iz krščanskih strokovnih organizacij kakor tudi iz strokovnih organizacij, ki so drugačnega svetovnega naziranja, da delujejo na predstoječi konferenci v zgoraj navedenih praveh.

Delo nemških kovinarjev

V letnem poročilu (1929) nemških strokovnih organizacij je med drugim zanimiva statistika o stanju strokovne zveze kovinarjev Nemčije.

31. decembra 1928 je imela Zveza 112 tisoč 678 članov, do 31. dec. 1929 se je dvignila na 124.168 članov. Torej porast za 11.430 članov.

Vsled povečanja članstva se je prodalo plačilnih mark za 632.195 komadov več napram letu 1928.

Clanski prispevki so znašali 6 milijonov 069.390.80 RM, v dinarjih je to 81 milijonov 936.775.80 Din. Od tega se je izplačalo na bolniških in brezposelnih podporah 4.446.652.37 RM, ali v dinarjih 60 milijonov 29.797.79 Din.

Ako primerjamo te številke z našim bolniškim zavarovanjem, vidimo, da je pri okrog 100.000 članstva izdalo za bolniške podpore in drugo okrog 36.000.000 Din.

Nemški kovinarji pa imajo pri 124.168 članov izdatkov v podporah za 60 milijonov 29.197.79 Din. Torej okroglo za 80% več kakor naša bolniška blagajna. Pri tem pa je treba poudariti to, da to ni nikaka bolniška blagajna ali karitativna organizacija, marveč borbena strokovna organizacija, ki ima svoj glavni namen v tem, da se bori za boljši položaj nemških kovinarjev.

Kakšno gospodarsko in moralno moč predstavlja taka organizacija, ni potreba posebej podčrtavati. Sicer pa so to šele samo kovinarji brez vseh drugih strok, ki so tudi zelo močne. Na ta način je pač mogoče voditi energično borbo proti kapitalizmu, ki ga bijejo v Nemčiji strokovne organizacije.

Kaj naj bi se iz tega učili mi slovenski kovinarji? Da je strokovna organizacija življenjska potreba delavstva! Da je regulator in obrambni zid, s katerim delavec brani svoje vitalne interese.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

To in ono

Dne 14. junija je umrl v starosti 70 let **Jože Cotič** v Ljubljani. Pokojnik je bil eden najidealnejših in požrtvovalnejših Krekovih sodelavcev. Za mlado katoliško gibanje je veliko delal in veliko žrtvoval. Bil je vseskozi poštenjak in kar je največ vredno — kljub vsem težavam in neprijetnosti je ohranil vedno vedrega duha. Bil je idealen v najlepšem pomenu besede. Zato je samo ob sebi razumljivo, da je simpatiziral z našim gibanjem. Bog mu je gotovo že vse povrnil. Preostalim naše sožalje.

Celje 13. m. je umrl g. Franc Pograje ravnatelj podružnice Vzajemne zavarovalnice v Celju. Bil je značajan in dober mož. Pokoj njegovi duši, preostalim naše sožalje.

Na parni žagi g. Čater Ivana je žaga cirkularka raztrgala roko tov. Muzel Josipu, doma iz Nove cerkve.

Iz Voglajne še vedno smrdi, ker zadnja beseda ima menda vedno tisti, ki ima denar, ubogi stanovanca okoli Voglajne pa naj v tej huđi vročini prenašajo smrad in mirno čakajo, kedaj bo g. Westen tako dober, da bo dal napraviti kanal za zbiranje tiste smrdljive vode, ki prihaja iz njegove tovarne.

Trbovlje. Na nas brezposelne rudarje so pozabili, namreč pri razdeljevanju preostanka iz bivše okrajne blagajne za laško-trboveljski okraj. V to blagajno so prispevali vsi davkoplačevalci. Zato se nam čudno zdi, da se niso za nas prav nič ozirali. Denar se je razdelil tako: 100.000 Din za vodovod v Hrastniku. Za »Sokola« v Hrastniku 25.000 Din; za »Sokola« v Laškem 25.000 Din. Mestu Laško za razne potrebe 60.000 Din. Skupaj 210.000 D.

Socijalna in gospod. politika

OUZD v maju 1931.

Povprečno število zavarovanih delavcev je bilo v maju 1931 za 5.116 manjše nego v maju 1930. Padec članstva v aprilu je znašal 6.079. Zmanjševanje padca članov pa ne pomeni še zboljšanja oziroma omiljenje gospodarske krize, kvečjemu stabiliziranje gospodarske krize na gotovem nivoju. Do istih zaključkov pride mo tudi pri proučevanju drugih gospodarskih barometrov zlasti tržnih cen.

Zdravstvene razmere članov so bile v maju mnogo povoljnije nego lansko leto. Padec števila bolnikov je relativno skoraj dvakrat tako velik kot padec članov in znaša 223 bolnikov. Vsled tega se je tudi odstotek bolnikov zmanjšal za 0.11% (od 2.41% na 2.30%). Ta odstotek pa ni

normalen in je še vedno preko zdrave normale.

Povprečna **dnevna** zavarovana mezda, ki približno odgovarja povprečnemu dnevniemu fiktivnemu delavskemu zaslužku, se je povečala pri moških za dinarjev + 0.34, pri ženskah je pa padla za dinarjev — 0.54. Padec zavarovane mezde ženskih članov je deloma posledica zmanjševanja fiktivnega zaslužka ženskih delavcev, deloma pa tudi posledica kategorizacije služkinj, natakarič itd.

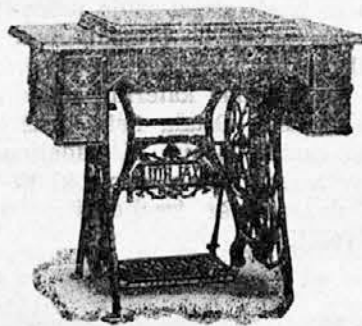
Padec celokupne **dnevne** zavarovane mezde znaša Din 132.322.80. Bolniški prispevki OUZD so se radi tega znižali dnevno za ca Din 8000— ali mesečno ca Din 200.000—.

Kolekovanje prošenj in potrdil.

Pri kolkovanju prošenj je treba paziti na to, da je kolek, s tem da se pilepi

Oblečemo Vas
elegantno od nog do glave
za mal denar
zelo ugodno. Tudi na obroke
A. PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. št. 14

Šivalni stroji izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tvornice. 15 let. garancija

Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno
PISALNI STROJI „ADLER“

KOLESA iz prvih tvornic, Dürrkopp, Strya, Nero
PLETILNI STROJI vedno v zalogi

Posamezni deli koles in šivalnih strojev

Daje se tudi na obroke

Ceniki franco in zastoj

IVAN JAX in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2

na prošnjo, že razveljavljen. To velja zlasti za koleke, ki se prilagajajo prošnjam. Zato je najbolje, da se taki kolki zavijejo v papir in ta papir potem pritrdi ali pilepi k prošnji.

Kolek, ki je bil pilepljen, se ne more več vrniti, ampak mora vsak posebej prositi za povračilo preveč plačane takse (kolekovine), kakor to določa čl. 22 zakona o drž. trošarini, taksah in pristojbinah.

Dravska finančna direkcija je izdala še naslednje pojasnilo:

Potrdila, ki jih izdajo občinska oblastva državnim železničarjem o tem, da prebivajo stalno v občini ter potrdila o tem, da njihovi otroci nimajo lastnega zaslužka, da niso poročeni, da živijo s prosilcem v skupnem gospodarstvu in da jih imenovani popolnoma vzdržuje, so

po točki 9 čl. 6 taksnega zakona prosta V potrdilu mora pa biti označeno, v po čl. 112 zakona o drž. prom. osebuju in kakšen namen je bilo izdano in komu. Če se potrdilo izda na zahtevo oblasti, je treba navesti številko in datum dopisa tega oblasti. V vsakem slučaju pa mora biti v potrdilu navedeno, da se potrdilo ne sme za druge svrhe uporabiti brez takse. Ako se tako potrdilo kljub temu rabi v drug namen, se mora plačati taksa (kolek).

Usmiljena srca lepo prosimo podpore **Mali darček**, za zgradbo novega sirotišča, na katerega čaka toliko siromašnih, revnih in zapuščenih otrok iz vse Jugoslavije.

Dom za zapuščene otroke
Zagreb, Vrhovac 35.

»Siri „Delavska Pravica“!

Doma in na cesti, v vrtu in pri izletu
dobri in poceni platneni čevlji

„VIKTORIA“
s šivanimi gumi podplati

DETALJNE CENE PO PARU:
Številke 24-27, 28-34, 35-41, 42-46

Dinar 30·-35·-50·-60·-

Dobilo se v vseh trgovinah čevljev.
Na veliko pri Palma Zagreb, poštni predel 226.

Ugodna fazona, elastična hoja!

Sive, bele in črne za šivanje in na spango.

Domači izdelek.

1824 WIMPASSING VGE

Na vsakem podplatu zaščitni znak WIMPASSING

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

Čutil je, kako ga je vroče spreletelo; veselje, ki je hotelo vzkipeti iz srca, ga je skoraj zadušilo, planil je materi v naročje in jo poljubil.

»A ne smeš nikomur nič povedati,« mu je šepetala, »nikomur — razumeš?«

Prikimal je važno. Saj je bil tako pametno možat. Vedel je, zakaj gre.

»Zdaj se pa preobleci — brž!«

Pavel je švignil po stopnicah — in nenadno! — nikdar se mu ni zjasnilo, na kateri stopnici je to bilo — je privrval iz njegovih ust zategnjen, zatogel, rezek zvok; ni bilo več dvoma — žvižgal je, — poskusil je v drugo, v tretje — in šlo je izborno.

Ko se je v najpopolnejši opravi vrnil k materi, ji je vriskaje vpil: »Mama, žvižgati znam!« in se je čudil, da je kazala tako malo umevanja za njegovo umetnost. Malo mu je popravila ovrtnik in dejala:

»Srečni otroci!«

Potem ga je prijela za roko in romanje se je začelo. Ko sta prišla do temnega smrečja, v katerem so domovali volkovi in škrtatje, je vprav končal poskuse za »Ena ptička priletela« in ko sta dospela spet na plano, je bil lahko uverjen, da si tudi pri drugi pesmi ne more želeči nič popolnejšega.

Mati je z žalostnim smehom zrla nanj, pri vsakem ostrem zvoku se je zdržnila, a ni nič rekla.

»Bela hiša« je stala zdaj prav blizu pred njima. Nič več ni mislil na novo umetnost, gledanje ga je vsega zajelo.

Najprej je vzrasel pred njima širok, rdeč zid iz opeke z velikimi vrati, na podbojih sta sedeli dve kamniti glavi. Za njim je prišlo široko travnato dvorišče, kjer so stale cele vrste voz. V sredi je ležala mlaka, ki jo je obdajala meja iz belega trna. V mlaki se je kobilila jata hreščočih rac.

»In kje je »bela hiša«, mama?« je vprašal Pavel, ki mu vse to ni kar nič ugajalo.

»Za vrtom,« je odvrnila mati. Glas ji je zvenel čudno hripavo in njena roka se je tako trdno oklepala njegove, da bi bil skoraj zakričal.

Krenila sta okrog ogla plotu in pred Pavlovimi očmi je ležala preprosta, dvonadstropna hiša, ki so jo gosto senčile lipe in je bilo na njej malo ali pa prav nič zanimivega. Tudi bela ni bila še malo tako, kot se mu je zdelo iz daljave.

»Ali je to?« je vprašal raztegnjeno.

»Da, to je!« je odvrnila mati.

»In kje so steklene kroglice? in sončna ura?« je izpraševal. Obšlo ga je veselje do joka. Vse si je predstavljal tisočkrat lepše; tudi če bi ga bili opeharili za kroglice in za sončno uro — ne bi bilo nič čudnega.

V tem hipu sta z zamolklim lajanjem planila proti njima dva črna kosmatinca. Zatekel se je za materino krilo in začel vpiti.

»Dino, Nero!« je poklical otroški glas s praga in potepenca sta z veseljem tuljenjem zdrvela takoj v tisto stran.

Majhno dekletce, še manjše kot Pavel, v rdeče rožastem krilecu, se je prikazalo pred vrati. Imelo je dolge, zlatorumene kodre, ki so bili s polkrožnim glavnikom počesani s čela, in droben ozek nasek, ki ga je nosilo malo visoko.

»Ali bi radi govorili z mamom?« je vprašala z nežnim, mehkim glasom in se smehljala.

»Ali si ti Elsbeth, punčka?« je vprašala mati nazaj.

»Da, ime mi je Elsbeth.«

Mati je krenila roke, kakor da hoče objeti tuje dete, a se je premagala in rekla:

»Ali naju pelješ k mami?«

»Mama je na vrtu — kavo pije,« je dejala — »važno.« Peljala vas bom okrog. Če odpremo vrata na solnčni strani, prileti takoj vse polno muh noter.«

Mati se je smehljala. Pavel se je čudil, da mu doma to še ni nikdar prišlo na misel.

»Precej bolj pametna je kot jaz,« si je mislil.

Stopili so na vrt. Bil je mnogo lepši in večji kot njihov, a o solnčni uri ni bilo ne duha ne sluha. Pavel si jo je nedoločno predstavljal kot visok zlat stolp, na katerem je okroglo, iskreče se solnce lilo za številnico.

»Kje je pa solnčna ura, mama?« je vprašal.

»To ti bom pozneje pokazala!« je brž odgovorila punčka.

Iz ute je stopila visoka, vitka gospa z bledim-bolehnim obrazom, na katerem je ležal soj nedopovedno milega smeška.

Mati je zavpila in se ji z glasnim jokom vrgla na prsi.

»Hvala Bogu, da vas imam vendar enkrat pri sebi,« je rekla tuja gospa in poljubila mater na čelo in na lica. »Verjemite, da bo vse dobro. Povedali mi boste, kaj vas tlačijo in moralo bi biti kaj zelo čudnega, da ne bi vedela sveta.«

Mati si je otrla oči in se nasmehljala.

»Oh, saj je samo veselje,« je rekla: »čutim se že tako prosto, tako lahko, ko sem v vaši bližini — tako se mi je tožilo po vas.«

»In res niste mogli priti?«

Mati je žalostno zmajala z glavo.

»Uboga žena!« je dejala gospa in obe sta si z dolgim pogledom zrla v oči.

»In temu sem bila koncev koncev še za botro?« je zaklicala gospa in pokazala na Pavla, ki se je prižemal k materini obleki in sesal palec.

»Fej, prst iz ust!« je rekla mati in lepa, prijazna gospa ga je vzela v naročje, mu dala žličico medu — »za prvo silo« je dejala — in ga izpraševala o malih sestricah, o šoli in o vse mogočih stvarih, ki jih ni bilo prav nič težko odgovoriti, tako da se je nazadnje na njenem naročju počutil skoraj udobno.

»No, kaj pa znaš že vse, ti mali mož?« je vprašala na koncu.

»Žvižgati znam!« je ponosno odvrnil.

Prijazna gospa se je zasmejala čisto na glas in rekla: »No, potem pa nam kaj zažvižgaj.«